

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	2 „ — „	VIKTOR HORNYÁNSZKY.	
Na štvrt roka	1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

Predavačka rýb.

Jako máme vychovávať mládež.

Kto chce účinkovať na ľud, čo má byť povolaním každého dobroprajného človeka, ten nesmie zabúdať na mládež. Lebo, ako sa hovorí, mládež je nádejou budúcnosti, čo je aj skutočne tak, lebo my dorastení čo skoro sa pominieme, jeden prv, druhý neskôr, a naše miesta zaujme mladá generácia, mladý podrost. A keď je to tak ktože by z vás, milí rodičia, ktorí sa trápíte a namáhate, zápasíte s rozličnými nedostatkami, mnoho trampôt máte v každodennom živote, mnoho starostí vám zapríčiňuje domácnosť taktiež aj obec, cirkev a vlasť, ktože by si reku z vás, milí rodičia, neprial, aby sa tej našej milej mládeži neušlo, lepšej, pohodlnejšej a šťastnejšej budúcnosti, nežli je terazšia? Keď si len pomyslíme na mozole naše, ako pracujeme a sa namáhame, a predsa mnoho ráz nútení sme trpeť i nedostatok aj mrzutosť ba aj prenasledovania, čo všetko prenesieme a pretrpíme v tej nádeji, že sa snáď stav náš časom koľko-toľko polepší. Ale aj v tom páde máme pracovať, asice usilovne, jak prípadne vieme, že ovocie našej práce nebudeme požívať, v tomto páde máme preto pracovať, lebo tým zabezpečíme lepšiu budúcnosť mládeži našej.

Ten rodič, ktorý sa len natoľko stará o budúcnosť, nakoľko vidí, že aj on sám bude mať z toho ošoh, ten nikdy nemiloval dietky svoje. Dobrý rodič tak riadi kroky svoje, aby z tých dľa možnosti aj on sám mal ošoh, na každý pád ale tak, aby im choseň vzaly dietky jeho.

K tomu ale aby sa naša mládež istotne stala účastnou lepšej budúcnosti, a aby si ju vedela aj zaslúžiť, pripravíť a zabezpečiť, musíme jej popriať to, čo za našich časov jedine vífazi, totižto vzdelanosť a osvetu. To, že naša mládež bude lepšie časy požívať, je isté len vtedy, jestli bude vzdelanejšia osvietenjšia, než sme my. Všetky národy v celej vzdelanej Europe na to kladú najväčšiu váhu, najväčšiu starostlivosť na to vynakladajú, aby sa ich mládež stala čo najvzdelanejšou, lebo sú presvedčení, že len vzdelaný človek môže kráčať s terazším behom sveta. Kto zaostane vo vzdelanosti za inými: ten sa stane biednym ro-

botníkom, sluhom iných. Nebude pánom ani sám sebe, ani svojho času, ani svojej práce, ani svojej vlastnej úrody. Je pravda, že keď chceme deťom svojim dať väčšiu, vyššiu vzdelanosť, že následkom toho musíme si často sami jedno-druhé od úst odtrhnúť; toto ale musíme vďačne a s radosťou spravíť, lebo prípadný nedostatok má nám osladiť to povedomie, že to robíme v prospech a dobro dietok našich, krve našej.

Vrchnosti krajinské a cirkevné starajú sa síce o vzdelanie mládeže, ale rodičia by sa mali ešte viac o to starať, aby si ich dietky mohli nadobudnúť čím viac vzdelanosti, lebo jako som už spomenul, len vzdelanosťou môžeme pripravíť lepšiu budúcnosť našim dietkam. Jestli dáme svoje dietky poriadne vyučíť, to je viac hodno nežli tisíce, ktoré srdcom pokazeným, nevzdelaným, a rozumom neosvieteným, nemilo Bohu premrhajú ku svojej a často aj k iných záhube. K vzdelaniu mládeže ale neni dosť, keď sa ona naučí čítať a písáť. Dietky musíme za mladi privykať k čítaniu, aby zajedno zábavným, mravne vzdelávajúcim čítaním doplňovali to, čo sa v škole učili; za druhé aby, naučiac sa za mladi čítať, keď dorastú, sami mali chuť ďalej sa vzdelávať pomocou dobrých užitočných kníh a novín, a tak rovným krokom kráčali so svetom, lebo svet ani za okamih nestojí, ale vždy napreduje. Tých ale, ktorí sú nevzdelaní, zanecháva v chudobe a biede.

Keď ale chceme mať dobré a zdarné dietky, musíme im aj my sami predchádzať s dobrým príkladom. Ony keď vidia našu účinnivosť v povolaniach našich, a svedomitosť v práci, zaiste aj ony k tomu navyknú, a po celý svoj život zachovávať budú ten pekný — príklad. Potom ale nielen že sa aj my pozdvihneme z úpadku hmotného, ale i v mravnom a v spoločenskom živote pokročíme napred, a tak dôstojne užívať budeme tie občianske práva, ktoré teraz len následkom nevzdelanosti oceníť nevieme.

Modlime sa skrúšene, a na tom usilovne pracujme, aby: kráľovstvo vzdelanosti a Bohu milej osvetly prišlo k nám!

Slovo k rodákom.

V horných končinách krajiny, ktoré my obývame, teraz trvá zatva. Práce dost, — robotníkov, času a chvíle málo, predsa čo nedela alebo sviatok, ozýva sa hudba, dupocú a viskajú tancujúci. Čas, groš, sila chýba, no zábava musí byť. Stoj, čo stoj. — Radujme sa, veselme sa — i tak nám je dost — nedobre.

Kresfanstvo tiež jubiluje a to mnoho ráz do roka — každoročne. Jubiluje, — svätí v duchu a pokore. V srdci a pravde.

Krajina naša okázale slávila pred štyrmi rokami millennium. Svedčilo sa. Tisíc rokov je pekný vek i v živote národov. Je to okrúhly počet, preto sme slávili, jubilovali, — bárs aj mnoho sme mali inej vážnej práce; bárs aj chýbal nám čas i peniaze. Obete sme doniesli krásne i veľké, a čo je najdôraznejšie, obete drahé. Mnoho nás to stálo, — ešte i dneská cítime.

A predsa našli sa ľudia, ktorí behom pol desaťročia dvarazy chceli krajinu a štát do jubílovania vohnať. Kráľovstvo uhorské deväťsto rokov trvá, tedy štát má povinnosť pamiatku toho sláviť a to tak, aby to milióny stálo. — Kráľovstvo uhorské bude ale ešte i ďalej trvať, dožije i prežije tisícročie. Krajina a štát môže ešte tých sto rokov čakať so slávnosťami. — My ovšem ich nedožijeme a preto náhlili sa ľud oblažujúci a farchy jeho množiaci ľudári vládu k jubílovaniu donútiť, — aby sa zabavili, vyspievali, vyrečnili a ľud — aby platil. No vláda mala rozum, cit i svedomie. Tešila sa s nami, že kráľovstvo naše 900 rokov trvá a snaží sa podmienky trvania jeho upevniť a zabezpečiť. A to je to najvlasteneckejšie jubiléum.

Slávnosti ale musely byť. Keď nejubiloval štát, urobila to katolícka cirkev. Ona slávila 900-ročné svoje trvanie. A tak je to pravda: katolíctvo trvá deväťsto rokov tu, lebo kresfanstvo je v Uhorsku dávnejšieho pôvodu. Dávno pred tým hlásal ho s úspechom Cyril a Method.

A dobre bolo, že cirkev katolícka pamiatku založenia svojho slávila. Veľmi dobre, lebo poznali sme kresfanských — a poznali ľudárskych katolíkov. A katolíci poznali sami seba.

Knieža-primas uhorský apoštolské vyriečnul slová. Kresfanskú hlásal lásku. On pozná a uzná nielen katolíka, ale vôbec kresfana a aj nekresfana a má ho za človeka. A pozná vlasť čo matku všetkých. — Vzývajte Boha akýmkoľvek spôsobom, len ho vzývajte. Hovorme bársakou rečou, len srdcom budzme Uhria. Tak rozumuje kresfanský veľkokňaz. — Počuli ste antisemiti? ultramontáni? šovinisti? — A keď počuli ste, učte sa z toho kresfanstvu i vlastenectvu. Učte sa byť liberálnymi.

Knieža-primas a vláda, — kresfanstvo a ľud

na jednom stanovisku pravdy a práva stojí. Vaszary a Széll to isté hlásajú. Bez ohľadu na náboženstvo a reč všetci sme členovia národa a koruny. Kto opak tvrdí, ten lže a klame.

A počul to každý, len nie Alkotmány; — všetcia Uhria, — len nie ľudári. Vaszary len starú známou pravdu hlásal. On vie ako má byť, a teší sa môže, že je tomu i bude tak.

Katolíci uhorskí sú kresťania v duchu a pravde. Ti, čo nie sú takí, sú len výnimky. Máme príklady, — sám ľudársky Alkotmány nám ich podáva v svojej Jeremiáde nad pádom ľudárskeho kandidáta v Tapolczi.

Nevidia, nechcú vidieť ľudári, že oni nie sú kresťania, len katolíci; ba v prvom rade antisemiti a odporníci všetkých nekatolíckych kresťanov. Kresťanom ale všetkým prvším je kresfanstvo, viera Kristova a láska jeho. — Vzývajte Boha akýmkoľvek nábožným spôsobom, len ho vzývajte. Uctíme vieru iných. — A kňazstvo okresu, ktorý pred tým zastupoval ľudár, statočný ľudár Mócsi, nechalo padnúť ľudárov, lebo kňazstvo to je kresťanské a vlastenecké. Pokoj chcú oni, ako najvyšší arcipastier uhorský. Lásku hlásajú, lásku dávajú oni všetkým, lebo tak volal Kristus Pán.

A ľudári stavajú ich na pranier. Menovite predstavujú ich svetu ako odpadlíkov ľudárstva a v slepote svojej nebadajú, že tým len slávu ich hlásajú.

Jubiläum katolíctva bolo jubiléumom kresťanskej lásky a nauky. Ono posúdilo a odsúdilo ľudárov. Tábor katolícky je pod práporom kresťanským vysokého klerusa, prvý dôkaz je Tapolca a za ním budú nasledovať iné — mnohé. Rozbroj v kresťanstve a občianstve nepodariť sa Molnárovcom. Zárukou nám je živý duch Kristov, ktorý žíví a vodí všetkých jeho opravdových ctiteľov.

Sursum corda!

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politický život. Cez horúce leto politika obyčajne odpočíva. Ministri a politikovia oddychujú si zväčša po kúpeľoch. Jasná sa ale chýli mesiac august ku koncu, v politike začne sa čulejší život. Naši ministri, ktorí skoro všetci boli po kúpeľoch, vrátili sa už do Budapešti a prevzali vedenie svojich úradov.

S návratom ministrov nastúpi aj v ministerstvách čulejší život. Ministri predovšetkým budú zaujatí s konečným ustálením rozpočtu pre budúci rok. Finančný minister má o takomto čase vždy krušné postavenie, lebo jedonkaždý minister rád by čím viac peňazí dostal, aby tak čím viac osožných reformí mohol uviesť. V oči týmto zvýšeným požiadavkám ale finančný minister musí sa

veľmi opatrne chovať a len tolko povoliť, aby rovnováha v našich financiach nebola narušená. Ustálenie rozpočtu vyžaduje vždy dlhší čas.

Zatým začne sa v jednotlivých ministerstvách pracovať na tých predložkách, ktoré budú najbližšie snemu predložené. No a s otvorením snemu príjde politický život do plného prúdu.

Agrárna strana. Najnovšie rozvolen sa bol chýr, že pri budúcih krajských voľbách utvori sa pod vedením grófa Alexandra Károlyiho a grófa Auréla Dessewffyho nová parlamentárna strana pod menom „agrárna strana.“ Chýr tento nezodpovedá pravde. Pravdy je len toľko na ňom, že v liberálnej strane nachodiaci sa agrári (poľnohospodári) budú sa pri budúcih voľbách usilovať, aby agrárnemu smeru čím viac prívržencov zadovážili.

Katolícky sjazd. Z príležitosti 900ročného založenia katolíckej cirkve v Uhorsku v Budapešti usporiadaný bol sjazd uhorských katolíkov, ktorý dňa 17. t. m. začal svoje porady. Na sjazd, ktorého hlavným protektorom je, jako vieme, knieža-primas kardinál Vaszary a protektormi všetci katolícki biskupi, sišli sa uhorskí katolíci so všetkých strán vlasti vo veľkom počte. Na kongresse, ktorý po bohoslužbách odbavovaných v chráme vnútorného mesta kalošským arcibiskupom Császkom, v hlavnomestskej redute zahájil predseda gróf Ján Zichy, prítomní boli biskupi: Császka, Hornig, Szmrecsányi, Dessewffy, Bende, Firczák, Majláth, Rimély a Fraknoi. Ďalej prítomní boli členovia tých najprednejších katolíckych rodín ako: gróf Imrich Hunyady, gróf Gejza Apponyi, gróf Anton Czirák, gróf Ferdinand Zichy, gróf Mikuláš Eszterházy, barón Gerliczy, ministerský triedny radca Árpád Várady, početní kraj. vyslanci, nižšie kňazstvo, zástupci vidieckych katolíckych spolkov a mnohí iní. Predseda sjazdu gróf Ján Zichy povedal dlhšiu zahajujúcu reč, v ktorej hlavne to hľel, že len ustálenou, nezmeniteľnou mravnosťou udržať možno Uhorsko a táto mravnosť v prvom rade prištie sa z prameňa katolíckej viery, ďalej rozvíňoval oprávnenosť spoločenskej akcie katolíckej. Po zahajujúcej reči zaslaný bol holdujúci telegramm jeho svätosti pápežovi Levovi XIII. Popoludní mali jednotlivé odbory porady, v ktorých referenti spomenuli viac pekných myšlienok o npevnení spoločenského a náboženského života katolíckeho. Večer bolo verejné zasadnutie, na ktorom predneseno bolo viac pekných prednášok: o katolíckej výchove, o katolíckej tlači a o katolíckych vedách.

Druhý deň kongressu, totižto 18-ty august venovaný bol oslave kráľa. Slávnostné služby Božie odbavoval čanádsky biskup Dessewffy. Po skončení služieb Božích členovia kongressu išli do reduty na slávnostné zasadnutie. Slávnostnú reč držal gróf Ferdinand Zichy o 900ročnom kresťanstve v Uhorsku a o 70-tich narodeninách kráľa. Krásnu reč grófa Zichyho prijali členovia kongressu s hlučným eljenovaním. Po reči navrhol gróf Ján Zichy, aby kongress telegraficky pozdravil kráľa, čo bolo aj s radosťou prijaté.

Dňa 19-ho augusta vydržiavané bolo posledné zasadnutie. Na tomto držal Diónys Zsilinszky prednášku

o úlohách katolíckeho spoločenstva, A. Mihályfi o katolíckej universite, Alexander Giesswein hovoril o kresťanskom socialisme. Posledný rečník bol gróf Ferdinand Zichy, ktorý hovoril o upevňovaní katolíckeho života. Zatým gróf Ján Zichy zavrel kongress.

Členovia kongressu korporatívne brali účasť na sväto-štefanskej processii.

Vyslobodenie vyslancov a kresťanov pekingských. Radosná zvesť rozniesla sa svetom dňa 17. augusta. Vtedy totiž doletely chýry z ďalekého Východu, že spojeným čatám mocností podarilo sa po krvavom boji vtrhnúť do hlavného mesta Číny a vyslobodiť tak dlhé časy sužovaných vyslancov mocností a kresťanov. Tento potešiteľný chýr všade vzbudil najväčšiu radosť a všetci panovníci vzdelaného sveta blahoželali svojim statným čatám, že zachránili poddaných, ale zároveň gratulovali aj svojim vyslancom, že spolu s poddanými neohrozene prestáli strašné dni pustošenia boxerov. Je pravda, že vyslobodenie pekingských kresťanov stálo značné obete, ale muselo sa to stať, lebo keď by mocnosti svojich poddaných v Pekingu boly ponechaly na milosť-nemilosť boxerov, títo boli by vraždili kresťanov aj v iných mestách čínskej ríše a falošná čínska vláda bola by si ešte menej všimala napomenutí vlád mocností.

Peking, rozprestierajúci sa na veľkom priestore, nie je ešte celý v rukách spojených čiat. Čínske vojsko totiž zbité u múrov mesta utiahlo sa do takzvanej cisárskej štvrte, kde bráni cisárske paloty, v ktorých zaiste býva stará cisárovná i so svojím synovcom mladým cisárom. Nuž ale, smelo možno riecť, i tu zvíťazia spojené čaty dnes-zajtra, a jestli cisárovná len neušla z Pekingu, tak s celým svojim dvorom padne do zajatia Europeov.

Zaujatím Pekingu opäť dokázalo sa, že len moderne sriadené vojsko schopné je boja. Veď sotva 25.000 bláv spojeného vojska šlo na Peking a oproti tomuto stálo do 80.000 Číňanov. Prvé dve porážky Číňanov u Peicangu a u Jangcunu boly dostatočné, aby sa čínske vojsko rozpŕchlo. Roznmie sa z Pekingu utekajú teraz i boxerí, lebo sa boja zaslúženého trestu za tie ukrutnosti, ktoré páchali na pekingských kresťanoch, z ktorých nejedného zavraždili a s veľkými obetami postavené chrámy kresťanské a školy porúcali.

Teraz, keď je Peking v rukách vojska mocností, z celej vojny mohlo by už byť dost. Veď i sama čínska vláda prosí o pokoj a následkom toho možno predpokladať, že hotová je dať aj odškodné kresťanom, aj poskytnúť garancie, že sa podobné vzbury opakovať nebudú. Avšak nič nepoukazuje na to, že sa vojna v Číne zaujatím Pekingu skončila. V Číne zainteresované mocnosti ako Nemecko, Rusko, Anglicko, Francúzsko ustavične lífrujú ta vojsko a len tieto dni odišiel do Číny jeden z najlepších generálov nemeckých maršal gróf Waldersee, ktorého na žiadosť ruského cára vymenovali za hlavného veliteľa všetkých cudzozemských čiat v Číne. Tento nový hlavný veliteľ príde do Číny len prostriedkom budúceho mesiaca a toto je makavým dôkazom toho, že sa vojna v Číne zaujatím Pekingu neskončila a že čo vlastne bude

nasledovať, to sa stane len keď Waldersee ta príde. A to, ak sa nemýlime, bude delenie sa mocností v Číne. Toto je ale veľmi háklivá záležitosť. Každá z mocností chce dostať čím viac a preto možno sa toho obávať, že sa deliaci na koristi pobijú.

Z Južnej Afriky. Búri sa ešte vždy hrdínsky držia. Obzvlášť ich generál Dewett často víťazí nad Angličanmi. Hlavný anglický veliteľ maršal Roberts teraz so svojou celou silou s asi 45.000 blavami vojska obrátil sa proti Dewettovi, ktorý má všetkého spolu asi 4000 Búrov a chytá ho už od dvoch týždňov, ale bez výsledku. Sikovní Búri vždy sa vyšmiknú anglickým generálom a utiahnu sa len potom, keď Angličanov zbil. Ba tieto dni búrsky generál Dewett nielen že zbil prenasledujúcich ho Angli-

čanov, lež i zajaľ z nich štyritisíc anglických vojakov so sedem delami. Tieto porážky veľmi škrú anglických generálov a radi by i s Dewettom taký poriadok urobili, ako urobili s Cronjem u Pardebergu, kde tohto hrdínskeho generála i s celým jeho mužstvom chytali. Lenže Dewett je veľmi opatrný. Raz sa akáže tu, raz tam, potrepe trochu Angličanov a potom keď ho chcú chytiť, zmizne i s Búrimi vo veľkých horách tak, ako by ho zem bola pohltila. Angličanov bude to stáť ešte veľké peniaze a mnoho ľudských životov, pokým budú môcť zaujať i transválsku republiku. Znalci hovoria, že v johannesburgských zlatých baňach v Transvále už ani niet toľko zlata, koľko dosavď stojí táto vojna Angličanov. No a Angličanom ide o tieto bane.

Odznelo slovo . . .

Odznelo slovo . . . mohutná ozvena,
Ktorú odbíja Tatier strmá stena,
Nesie ho v šíre končiny . . .
A slovo lásky peklo neprevládze,
Rozbije ono všetky zloby hrádze:
Vifazstvo sialy šediny.

Šedivý stavec — verný svojmu Pánu
Ukázal, kde nájsť slasti nebies bránu,
Že v láske ona sa kryje . . .
Zavznela dávnych časov pravdy struna,
Že v celok jeden spája nás koruna,
Keď za vlast srdce v nás bije.

Niet tu nadpráva, prednosti, výsady:
Občianstvo všetkých v rovné triedi rady,
Bárs nás i viera, reč delia.
Nuž vzhúru srdcia! — bratia rovnoprávni
Utúžme spolok rodov starodávny
A Boží budme ctiteľia!

I. Úvahy o potravných a úverkových spolkoch.

— Poskládal Kysučan. —

(Dokončenie.)

— Čo mám rieknúť o mierach dedinských sklepníkov, kramárov; o tej infámnej mašine, s ktorou merajú tovar? Náš ľud — jako skusujeme — ešte vždy na starú mieru «funtý» myslí, o tých vypráva. Dedinský kramár na miesto 56 deka celkom spokojne dá 50 deka; na miesto $\frac{1}{2}$ funta 20, najviac 22 deka príde; potom ešte sa chvália, že jako «dobře» merajú! Teda čo je to? Aby ste rozumeli, že čo je to — urobím jednu odchýľku. Vysvetlím, že koho zvykli úžernikom menovať? Pravda toho, kto od zákonitého interessu berie väčší. Ale nielen takýto je úžerník! Nuž či ten neprevádza najväčšiu úžeru, ktorý jedon raz svoj tovar tak nesmierne draho predáva; druhý raz dá zkažený zfalšovaný, rozmnožený tovar a konečne ešte tento dobre osolený tovar aj zle odmerá . . .

— To je čistá úžera, pane!
— Veru tá!
— No teda vtedy môžem vysloviť, že sme my — darmo — nevzali úžernické peniaze na interess, my všetci, ktorí naše potravné články na takýto spôsob zadovažujeme, skutočne sme v náručí úžery a v jej pazúroch.
— Tak je!
— Preto sa majú kramári dobre. Lebo — česť výnimkám — ale z väčšej čiastky na takýto spôsob vycicajú ľud a učinia ho nemožným, aby i tak v ťažkom svete mohol vyžiť. Veď teda my ani nikomu nezavidíme jeho blaho! Ale nech je blažený každý cestou počestnosti. Nepočestné blaho nech nekope jamu jednotlivcom, rodinám, obci a celému okoliu, kde dnes už, keď hodíme

kameň nie psa, ale kramársky sklep trafíme. Teda kde je na svete slobodná vlasť, kde by sa človek od takéhoto nebezpečenstva chránil nemá?

— Neni nikde . . . ale nikde!

— No teda vtedy to poviem, že viac nech sa nenájde človeka v tejto obci, ktorý by nenahliadol, že keď sa my chceme spoľčiť, spojif, vtedy ne-bantujeme ničie práva, nehrešíme proti nikomu, ale len seba chránime jako proti pustošiacemu ohňu, proti tej váhavej, ale istočne zabijajúcej úžere. Ale teda spoluobčania moji — ešte len po tomto nasleduje smutná, cifrovaná komedia. Lebo keď som už vyrieknul «a», veru poviem aj «b».

— My zas budeme vďačne načúvať!

— Jako čujem, veľmi ste čakali tento deň, v korý vám budem zas vyprávať.

— Veru sme čakali!

— Nedivím sa. Keď človek vidí, že dlho zachmúrená obloha počína sa vyjasnievať, netrpezlivo očakáva úplné jasno. Na tom budem, žeby bola čím skôr jasnosť.

— Mohli ste spozorovať spoluobčania moji, že som ja povčil vždy len to pretriasal, že jako je to, keď gazdovský človek za hotový groš kupuje?

— Spozorovali sme, pán notárko.

— Nuž teda dobrí ľudkovia, nikdy nebolo pravdivejšie to prislovie, jako včil, že už jako u gazdov «peňazi je najmenej!»

— Tak je!

— Pokiaľ malo zbožie cenu, netrpel u nás robotník, hofier, malý gazda núdzu ani v peniazoch, ani v živnosti! Prez leto si urobil poctivou prácou toľko, že jednu čiastku úrody svojej predal, vyplatil štátnu, obecnú, cirkevnú, školskú daň; ešte mu zostalo aj na odev. Druhá polovica zárobku mu stačila na chovu do budúcej žatvy. Ale jako cena obilia padla na polovicu alebo štvrtinu, gazda tak pochodil, jako jednoduchý človek.

— Cujme teda, jako pochodil!

— Tento jednoduchý človek totižto, keď mal zuby, nemal lieskovce (orechy); keď ale mal orechy, už nemal zubov. Takto sme boli aj my gazdovia. Keď sme mali úrodu, nemala ceny; keď mala úroda cenu, nemali sme čo predaf!

— Celkom je tak!

— Teda takto z polovičnej úrody nedostalo ani na rozličné výdavky. Vjasení ešte jako tak, ale na jar? Nezostalo mu nič! A nielen hofier, lež aj mali gazdovia boli prinútení kupovať zbožie, múku za drahý peniaz — na úver.

— Toto je jedno! Druhé je to, že bárs každý vedel, že je ľud bez peňazi, dedinčania sa ešte predsa tak veľmi nezdržiavali. Ženy chodily do sklepu, ešte snád lepšie jako inokedy, dedinské dievčatá obliekali sa cifrovanejšie. Ani nie ručník, ani nie sukňu, ale batist alebo kažmír — hovoria teraz ženskú. Lebo viete, že jedon blázon sto

bláznov spravi — teda dnes už každá tak rozmýšľa a mužskí častejšie pozerali na dno pohárka; aj korhelov bolo viac v obci, ešte aj hudba znela v izbe povedľa kramára. Ale pre lásku Božiu, odkiaľ brali ľudia peniaze na všetko toto?

— Nepotrebovali peňazi! Kto mal koľko-toľko, komu sa ukazovala pekná úroda, ten mal úver; ten mohol brať na borg u kramára až po krky. Krieda skončila vec, o ostatné sa nemusel trapif. Lebo divno je, spoluobčania moji, že jako zná človek ľahkomyselne na úver brať, kupovať. Tak snadno upadne gazda do klepca takejto dlžoby, ako — myš do pasce. A toto je veru veľká chyba!

Keď totiž človek cíti, že má kredit, vtedy kupuje také veci, ktoré celkom nepotreboval. Ženy sú ale práve také, jako deti. Po všetkom siahajú! Nuž a či je gazda inakší? Veruže nie! Keď by ku pr. nedostal na borg pálenku, nikdy mu na um nepríde. Ale ponevác vie, že môže dostať — ide, pospiecha a zapije si toho zlostného nápoja, ktorý ho potom práce neschopným učini . . . Sice kto ľúbi na borg brať, ten má veľkú úfnosť, že však zaplatí! Nebezpečná vec je ale také kupovať. Jehožto cenu len po strovení úfa gazda vyrobif. Lebo, spoluobčania moji, úfnosť je taká, jako dym. Rýchlo môže zmiznúť, jako mračno, rýchlo môže odliahnúť. A potom, keď úfnosť zlá úroda, nehoda, nemoc, zažene ďaleko, ba na veky, čo sa stane!?

Veriteľ, náhle vidí, že už nemá čo na gazdovi získať, vrhne sa naň jako jastrab na drúbež. Usužuje ho a pomaly-pomaly zoberie mu malú úrodu, roličky, dom, konečne posteľ . . . časť, rodinnú blaženosť, duševné spasenie . . . slovom všetko! Tak to bolo a je spoluobčania moji!

V očiach perliace sa slzy daly tichú, ale veľmi smutnú odpoveď pánu notárovi.

— Kramári poznajú túto chybu ľudskú. Vedia, že sme ľahkomyselní, že sa len o dnes staráme a zajtrašok sveríme na Pána Boha! Kramár vyčíta z očí gazdovi alebo ženskej, jako vstúpi do sklepu, že nemá peňazi, a tak že na borg chce kupovať; sladkými rečičkami ich omámi; ponúka im toto aj to. A naberú, pravda ešte drahšie, lebo ide na borg. Gazda, alebo žena ani sa nejedná, ale pre tú veľkú vďačnosť sa mu ešte snád zavďačí a ponúkne mu deň — dva robif.

Potom keď príde žatva, kramár už vopred povedal gazdovi, že teda on vďačne prijme na miesto peňazi — žito, zbožie atď. Gazda sadne na lep, mysliac si: všetko mi je je jedno. Môžeme si potom predstaviť, že jaké je ráťanie? Človek zaniel ta najväčšiu čiastku svojej úrody a dlžoba predsa neni ešte úplne vyplatená. Tak je to vy-rátané, aby zostalo na semeno trochu rešťancie. A príde zima. Úver nasleduje — a gazda drahú kupuje u kramára — najviac na kilá — mestskú,

pokazenú múku, pokrm. Inde nesmie isť, lebo ho veriteľ prenasleduje.

Spoluobčania moji, toto je najnebezpečnejšia a najväčšia úžera na svete! Toto nám vysvetľuje, prečo bohatnú tak rýchlo kramári a prečo vychodí na nivoč ľud hmotne aj mravne . . .

Ja ani z ďaleka nechcem vašu dušu zarmútiť, pobúriť, ale toľko môžem rieknúť: «Keď majú tí kramári toľko rozumu, aby sa na takéto spôsoby operili, teda či my nemôžeme mať tiež toľko obozretnosti, aby sme si konečne poctivým, zákonitým spolčovaním pomohli!»

— Veru tak je! — zkríkli všetci.

Kráľove narodeniny.

Po skvelých slávnosťach ostrihomských nasledovala druhá slávnosť: zasvätenie 70. výročitého dňa narodenia jeho veličenstva uhorského kráľa Franca Jozefa I. Uhorská krajina a jej srdce Budapešť okázalým spôsobom zasvätila tento významný deň bohoslužbami a rozličnými slávnosťami. všade sa prejavila tá najúprimnejšia úcta naproli pomazanej hlave a nevysloviteľná radosť, že Boh Všemohúci doprial nášmu kráľovi dožiť vysoký vek: sedemdesiat rokov. Ale jako každá radosť má v sebe istú časť ľútosť, tak i v tejto našej nekonečnej radosťi sme ju pocítili a tá je: že je náš milovaný kráľ už sedemdesiatročný. No ale buď chvála milostivému Bohu, jeho veličenstvo teší sa stále dobrému zdraviu a týmto tešiac sa prajeme jeho veličenstvu, aby ho Boh živil po najkrajnejšie hranice života a aby po ťažkých úderoch, ktoré prestál už od mladosti svojej i jako panovník, i jako manžel, i jako otec, mohol pokojne a blažene tráviť dni svojej staroby.

Hlavné a sídelné mesto Budapešť ku okázalému zasväteniu 70. narodenin jeho veličenstva dňami vopred sa prichystalo. Všetky ulice, obzvlášť ale hlavné cesty byly nepočtými zástavami utešene ozdobené. Mnohé sukromé a verejné budovy krem zástav ozdobily červeným súknom alebo draperiami národnej barvy. Vo výkladných oknách obchodov vyložené byly ozdobené podobizne jeho veličenstva a nebolo ani jedného okna, v ktorom by neboli prichystali kahanec alebo sviečku ku osvetleniu mesta večer dňa 17. augusta.

V predvečer narodenin slávnosti začaly sa hlaholím všetkých zvonov, na čo na vysokej veži Matiašovho chrámu v Budíne vojenská hudba odohrala niekoľko utešených cirkevných piesní a na to z Gellértovho vrchu zahrnelo 21 výstrelov, oznamujúcich slávnosť. Medzitým ako mrkalo osvetľovaly sa všetky ulice. So stĺpov plynových lúčnych odšraubovali lampy a z ciev slobodne valiaci sa plyn horel sťa fakle. Všetky okná byly osvetlené. Tam obrovské oblukové elektrické lampy osvetľovaly verejné budovy a paláce boháčov, inde zas malá sviečka s

okna chudobného robotníka hlásala, že národ má dnes sviatok. Na Gellértovom vrchu jagal sa zpod slnka sostaveného so sto a sto drobných plameňov obrovský monogram „I. F. J.“ Po bokoch horely vatry osvetľujúce celú starú pevnosť a čas po čase rôznobarevné rachety lietaly do vysoka a tam roztresnúce sa ako obnivé dažď padaly nazpät a zanikli vo tme. Utešene osvetlený bol ústredný mestský dom, na jehož prúceli jagal sa krajinský erb a pod nim kráľov monogram a vedľa po strane letopočet 1830—1900. Podobne ozdobená a osvetlená bola budova Uhved. akademie, Ľudové divadlo, Národné divadlo, Opera, Reduta na brehu Dunaja a četné iné verejné budovy jagaly sa v tisícich svetlách. Dunajské pobrežie poskytovalo uchvacujúci pohľad. So dvých strán skvelo osvetlené rady palácov dodávaly krásny rámec tmavému Dunaju. Na dvých vysokých stĺpoch zástavami a svetlami ozdobeného Reťazového mostu horely celé vatry osvetľujúce bengálskym ohňom celé okolie. Nad vhodom budinského jasku skvel sa obrovský nápis zo samých elektrických žiaroviek: „Éljen a király!“ Pod nápisom z barvistých svetiel sostavený bol uhorský hreb a pod ním letopočet 1830—1900. Na prostred Dunaja stála jedna tisícami lampionov ozdobená parolod, na jejž palube vyhrávala vojenská hudba. Po uliciach chodily vojenské bandy sprevádzané obecnosťou, ktoré vyvolávalo na slávu kráľovi.

Osvetlenie okoio 10. hod. počalo hasnúť, ale dlho to trvalo ešte kým stotisíc hláv počítujúce slávnosťou naladené obecnosťou rozišlo sa do svojich príbytkov. Pekná slávnosť skončila sa v najväčšom poriadku.

V sobotu, 18. augusta, v deň narodenin kráľových byly v Matiašovom chráme hlavné úradné bohoslužby, pri ktorých pontifikoval miesto nenadále ochorevšieho primasa kaločský arcibiskup Juraj Császka so skvelou assistenciou. Na omšu prišiel ministerský predseda Széll a s ním ministri Wlassics, Hegedüs, Lukács, Darányi a Cseh. Predseda snemovne vyslancov s mnohými vyslancami, cudzozemskí konzuli, mnoho biskupov, predsedovia najvyšších súdov a iných vrchností, hlavný mešťanosta budapeštiansky Márkus, početní členovia vysokej aristokracie. Bohoslužby za kráľa odbývaly sa krem Matiašovho chrámu i v kostoloch evanjelických, reformátskych, gréckovýchodných, unitárskych a židovských. Po službách Božích hodnostári a poprední činitelia verejného života šli do paloty ministerského predsedu a tam podpísali pozdravujúcu listinu, ktorú ministerpredseda doručí jeho veličenstvu. Ministersky predseda potom dával veľký obed pre hodnostárov svetských i cirkevných.

Na Vérmező v Budíne rano o 9. hod. veliteľ budapeštianskeho sboru knieža Lobkowitz držal hliadku nad celou budapeštianskou vojenskou posádkou. Po prehliadke bola pod holým nebom slávnostná poľná omša, ktorú slúžil vojenský prepoš Ványa. Počas omše zavznelo 21 výstrelov z dela.

Z príležitosti 70. narodenin jeho veličenstva pekne slávnosti usporiadané byly aj po iných väčších mestách krajiny ako sú: Prešporok, Košice, Koložvár, Arad, Stol.

Belehrad atď., ale ani menšie mestá nezaostaly a tiež pekným spôsobom daly výraz svojej úcty a lojalnosti. V Ružomberku z tejto príležitosti odhalili podobizňu jeho veličenstva na mestskom dome za peknej slávnosti, mestá Trenčín, Nitra, Turč. Sv. Martin byly pekne osvetlené. Hasičský spolok v Trnenci (Liptov) cestou fšišpána Kürthyho zaslal jeho veličenstvu peknú pozdravujúcu listinu.

Vo Viedni byly tiež slávnosti a osvetlenie mesta.

Jeho veličenstvo trávil výročitý deň svojho narodenia v Išli v kruhu svojej rodiny, tešiac sa svojim vnúčatom: dcérke po dedičovi trónu Rudolfovi a dieťkam arcikňažny Marie Valerie. V deň svojich narodenín rano bol na sv. omši. Po omši bol slávnostný pochod pred palácom kráľovým, na čo kráľ prijal blahoželanie svojho služobníctva.

Kráľove narodeniny zasvätili aj v cudzozemsku žijúci poddaní poďakujúcimi bohoslužbami.

Jeho veličenstvo dostal mnoho blahoželajúcich telegramov. Medzi prvými bol vrelý telegram od pápeža, od nemeckého cisára Vilhelma, talianskeho kráľa Viktora Emanuela, od ruského cára Mikuláša. Krem tých od všetkých panovníkov a hláv štátov európskych dostal jeho veličenstvo pozdravujúce telegramy.

DOPISY.

V Badene, z Rakúska.

Velactený Pán Redaktor!

Veľmi sa tomu teším, keď otvorím náš milý časopis a čítam v ňom nejaký dopis od Trenčína. Hneď viem, ako sa tam majú moji krajanovia, aké počasie panuje v našich vrchovatých krajoch, tiež dozviem sa aj o tom, jaké úrody sú na našich trenčianskych kopaniciach, jedným slovom dozviem sa všetko. Práve preto ďakujem všetkým tým dopisovateľom, ktorí do nášho časopisu od Trenčína dopisujú. Osmelujem sa tedy aj ja Trenčan, drotár, podať niečo o mojom rodisku.

Moja rodná dedinka Rudínska, leží k západu od mestečka Kisucz-Ujhely, jej obyvatelia sú drotári, ženské zaoberajú sa doma hospodárstvom. Role máme skalnaté a neúrodné, mnohokrát sa ani toľko neurodí, keď bolo vysiate.

My najviac z toho žijeme, čo vyrobíme pár zlatých vo svete, len že teraz naše remeslo kleslo až na ten najnižší stupeň.

V našej dedinke, ktorá nepočítuje ani 500 duší, máme tri krémy, jedného žida, úcta mu, a dvaja sú tiež drotári. Učiteľa sme mali po rok 1895 tiež drotára, ale sa farárovi nepáčil, mnoho krát sa aj medzi sebou povádli a tak radšej zaľakovali.

To ale tiež musím pripomenúť, že tento drotár-čiteľ, nám bol vykonaný u štátu, že našu školu štát prevzme. Ale keď to farár očul, nahovoril rychtára, a

výsledok bol, že škola zostala obci. Každoročne na reparáciu školy vynakladáme do 100 korún a není nič hodná, ani len zákonu nezodpovedá.

Mala sa u nás stavať kaplna ku cti Bl. Panny Marie, ale to s tou stavbou smutno vypadlo, peniaze sa minuly, čo byly na ňu obetované, tebla zbnije, a tráva rastie na nej, kamenia je nalámané 25 siah, na tom tiež narastol mach.

Do našej farnosti mala prísť v minulom mesiaci missia, bo nám pán farár verejne s kanclom vo velikonočné sviatky oznámil, že dal už povolať missionárov na deň 10-ho júla, ale o tých missionároch ani chýru, ani slýchu.

Viacer písať už nemám času, lebo mám ešte mnoho hrncov drotovať. Keď budem s nima hotový a peniaze za ne do kapsy shromaždím, potom sa s nimi vrátim do môjho rodiska a nezabudnem sa zase ohlásiť v našom milom časopise.

Mnoho zdraru želám všetkým dopisovateľom a čitateľom nášho milého časopisu.

Drotár Trenčan, teraz v Badene.

Verbó, 15 ho augusta.

Vysokoctený pán Redaktor!

Už je tomu hodný čas, čo som nemal príležitosti nič napísať do tohoto všeobecne obľúbeného časopisu. Beriem tedy teraz pero do ruky a prosím ct. pána redaktora, aby tomuto krátkemu dopisu poprial miesta.

Čo sa týče žatvy, s tou sme jako aj s mlaťou skoro celkom u konca. Žiaľ Bohu tohoto roku nemali sme mnoho roboty asiže preto, že úrody sú veľmi slabé. Jedine dobré ceny zbožia by byly vstave malému roľníkovi pomôčť. Ostatne musíme sa oddať do vôle Božej, dúfajúc, že dobrotivý pán Boh nedá nám zahynúť.

Nasledujúci prípad držím za taký, ktorý zaslúži, aby bol uverejnený.

V tunajšom veľkom hostinci býva cez leto jedna pani. Dňa 11-ho augusta išla slúžka menom Zuzana M. do jej izby upratovať. Večer nato spozorovala spomenutá pani, že jej zo stolika chýba jedna zlatá reťaz, ktorú tam nechala ležať. Hostinská spravila krik a hrozila slúžke, ktorú upodozrievala, že reťazku tú ukradla, že ju oddá žandárom. Slúžka nato, buď zo strachu, alebo cítiac, že je nevinná, z urazenej cti išla ku 25 metrov hlbokkej studni a hodila sa do nej. Okolo stojacich zmocnil sa veľký strach, zato sa ale nikto nepohol. Náhodou išiel žandár *Ludvik Matiš* z hostince a sotva počul, čo sa stalo, hneď utekal ku studni, umiestil sa do vedra a dal sa spustiť dolu. Tu chytil dievča a dal sa spolu s ním vytiahnuť. Keď vystúpil spolu s oratovaným dievčaťom, shromaždení ho srdečne pozdravili. Dievčaťu sa odhľadnuc od niekoľko menších urazov, nič nestalo.

Veľmi by nás tešilo, keby sa vrchnosti o tomto páde dozvedely, aby obetavý žandár, ktorý s nasadením vlastného života ochránil život iného, obdržal zaslúženú odmenu.

S úctou

Starý čitateľ.

Sebechleby, hontianska st. 20. aug.

Vysokoctená Redakcia!

Jako sa po celej milej vlasti našej uhorskej slávil 14. a 15. augusta 900ročné jubiléum založenia katolíckej cirkve, tak aj u nás sa odbavalo podobným spôsobom. Dňa 14-ho podvečer boli litánie pod vyložením prevelebnej sviatosti oltárnej a na zmrkávani sa za pol hodiny na všetkých zvonoch vyzváňalo.

15-ho sa zase zvonilo a služby Božie sa odbavaly nasledovne: o pol desiatej rano sa pohla processia z kostola ku novému krížu, ktorý dala postaviť Hoffman Kempal Terezia; tu bola pekná kázeň k jubileumu primeraná, po kázni sa processia pohla na koniec mesta ku kaplnka sedem boľastnej Panny Marie, kde sa odbávala svätá omša. K našej pobožnosti prišla veľká processia z Nemiec. Aj v Ostrihome bolo z našich občanov vyše 50.

Poľné práce sme už s pomocou Božou zväčša porobili; žitá, jariny sú posväzané a zväčša pomlátané. Úrodu sme mali strednú. Teraz už budeme len košienky kosiť a k sejbe sa chystať. Košienky sú u nás veru slabé.

Ovocia máme málo; hrušky, jablká, slivky len na okoštovanie, tohoto roku nebudeme veľa páleného páliť z ovocia.

Môj pár riadkový dopis končím so srdečným pozdravením a s tou prosbou na všetkých ctených p. čitateľov obľúbeného časopisu Opravdového Krestana, aby si nešťažovali zo svojho kraja písať, čo sa u nich nového udá.

Dobre prajúci.

BESEDNICA.

Lacné cestovanie.

— Veselá príhoda. —

Stalo sa to práve tohoto leta, myslím, koncom júla. Bol horúci deň, že človek sotva vedel obstáť na slneci a kto len mohol radšej sa utiahol do tône alebo práve kto mal „drobné“ najradšej si sadnul ku poháru chladného piva. Tak to bolo aj s našim hrdinom, študentom Jožkom Rybným, ktorý sa práve v ten sparný deň vydal na cestu do stoličného mesta, ktoré od jeho rodnej obce ležalo skoro na 6 míľ. Naš Jožko stúpajúc na úpale slnka siahol rukou do vrecku a keď sa presvedčil, že má práve na jeden pohár piva, rýchlejšie pohol svoju „vlastnú príležitosť“, aby čím skôr dorazil do obce, ktorá mu ležala v prostredí cesty.

Dojduč do obce hneď vyhľadal krému „Ku mýtu“ menovanú a sadnúť si k jednému stolu v kúte, rozkázal si pohár piva. Pot len tak tiekol s neho a ustatému šuhajovi dobre padlo odpočinutie. Pohár piva vypil s chuťou a potom vydychujúc si na stoličke, začal premýšľať o svojej ďalšej ceste. A veru do stoličného mesta, kam sa uberal čosi si vykonať, bolo ešte ďaleko a cesta

po odpočinku a po požití piva zdala sa mu byť ešte dlhšou než v skutočnosti bola.

Premýšľal, lámal si hlavu ako by sa mohol odviezť do mesta, ale zadarmo, lebo peňazí už nemal. Avšak všetko jeho premýšľanie bolo marné, vymysleť ničoho nevedel a preto zaplatiac pohár piva a zapáľiac si na poslednú „dlhú“ vydal sa voľky nevoľky na ďalšiu cestu.

Cítil, že od toho piva cele oľenivel a podopierajúc sa na palicu vyšiel pred krému. Tu pozrel i hore i dolu obcou a v tom jeho ustatý zrak sa rozveselil. Videl, že sa ku krému približuje edon vozík. — No, ak je ten voz nie z tejto obce, tak voľačo bude — myslel si študent a s tým vrátil sa znova do krémy, jako by si bol ebcel cigaru znova zapáliť.

A skutočne, vozík zastal pred krémou a z neho vysadol jeden gazda, na ktorom bolo na prvý pohľad vidieť, že má dosť všetkého toho, čo k života tohoto potrebám prináleží.

— No krémárka, ale chytro pobár piva — zvolal vstúpiač do krémy na peknú ženičku — nech si oblejem horúčostou vyschnuté hrdlo. — A s tým pristúpiač ku najbližšiemu stolu hodil naň klobúk a vytiahol si fajku so strieborným vrchnákom a mechúr s dobánom, aby si naphal.

— Skutočne, mozgy mi len tak čliapkajú v hlave. Veru, na takúto horúčost sa sotva pamätám. Skutočne, niet poľutovania hodnejšieho človeka než je gazda.

— Práve naopak — zamiešal sa mu do reči Jožko, ktorý sa nepozorovane dostal ku stolu a prisadnul si ku gazdovi.

— Jaký sladký je to pôžitok — pokračoval ďalej Jožko, na jehož tvári bolo badať, že už vyfundoval nejaký plán — môcť sa podívať na kvetúcu úrodu, bobaté, ťažké, zlaté klasy, na stromy ovocím preplnené. Veru strýko, naopak, neodvislejšieho, závidenia hodnejšieho človeka neviem si ani predstaviť, než je hospodár, ako ste na príklad aj vy.

— Ladže ho ja, jako to ľahko hovoríte, synku — odpovedal trochu potešený gazda. — Nuž a vám učným študentom čože chybuje? Peňazí máte ako pliev, kradnete nemilobodu dni a predsa budú z vás ľudia. No, i ja môjho syna pošlem na universitu. Či nemám pravdu?

— Nie celkom — odpovedal Jožko. — Vidíte, ja som tiež študent, a predsa musím ísť pešo do stoličného mesta. Pozrite moje prázdne vrecky a ovoňajte moju cigaru, hneď sa presvedčíte o mojej chudobe a hneď aj nahliadnete, že vám je len predsa lepšie, keď sa môžete vozit' na svojom vozíku a z tajúkovej fajky pukať si dobrý dobán.

— Nuž a prečo aj vy nevozíte sa na vozíku; zaiste ten z pasie idete pešo.

— Ah — vetil Jožko — vy týmto len to chcete povedať, že keď i tak jednou cestou ideme, aby som si siadnul na váš vozík, všakže. No, verte mi, tým, že ma vezmete na voz, neobťažíte veľmi všse kone.

— Ah, nuž čoby vás nevzal za malú plácu — riekol gazda, ktorý mimochodom rečeno, vzdor svojej zámožnosti bol veľmi skúpy a lakomý. — O dve hodiny

sme v meste — doložil ešte a zkúmajúc študenta hneď sa aj spýtal: — No a čo mi dáte keď vás odveziem.

— Mnoho vám veru nemôžem dať, lebo sa mi groše minuly a práve preto idem do mesta pre peniaze.

— No, nuž za zlatku vás zaveziem. Však je to nie mnoho. No, chcete?

— Tu je moja ruka, sme zjednaní — riekol Jožko podávajúc pravú ruku roľníkovi a ľavou mydlíac dvojhalerník vo vačku. — V meste vás potom vyplatím. Ale myslím, žeby sme sa už mohli pohnúť na cestu.

— Bože môj, aká je to strašná horúčosť! — ozval sa gazda ovievajúc sa hlobúkom a utierajúc si spotené čelo. — Pozrite len, mladý priateľu, role; kapusta, zemiaky sechnú, bol by veľmi potrebný dážď. Veru nemáme veľké nádeje na toboročnú úrodu, táto dlbotrvanlivá suchota privedie nás na nivoč... Ale, pane, čo vám je? Čo sa vám stalo, že ste zostali zrazu taký smutný? Kde sa podela naša dobrá vôľa? Ale, nože mi radšej rozprávajte o študentských figloch.

— Dobre, veď vám hneď rozpoviem jednu zaujímavú historku — odpovedal Jožko s úsmevom — ale dovoľte, aby si najprv trochu oddýchnul. Ale, nože mi povedzte, či som nie teraz bledší ako pred chvíľou?

— Vy, že ste bledší? Ah, čoby! Práve naopak, taký ste červený ako pivónia. Snáď vám len nechýbuje niečo?

— Oh, nie, už mi to prešlo — vetil Jožko a hlboko si vzdychnúc oprel sa o košinu voza a oči zažmuril.

Onedlho náš šuhaj ztrhol sa z líceného sna, chytil gazdu za rameno a škripajúc zubami zkríkne:

— Čo je to za dedina?

— Toto, tu, chcu... haj... dedina... vybuchlo z prestrašeného roľníka... o hodinu budeme v meste u môjho švagra, ktorý je krémárom v Dlbej ulici. Ale pre Boha, čo sa vám stalo? Čo vám je?

— Čo vám je? — zkríkol zase Jožko a tak triasol plecóm gazdovým, že mu až kosti prašťaly. — Nič mi je!

— Ale vy máte zimnicu!

— Hovorím vám, že mi je nič — a ďalej škripal zubami a kedy vtedy vydal zo seba blasy podobné štekotu psa.

— Dobrý Bože, vy ste sošaleli!

— Ticho, človeče, počujte ma. Vedzte teda, že ja nejdem do mesta pre peniaze, ale idem ta preto, aby ma na stolické útraty poslali do Budapešte, lebo ma jeden besný pes pohrýzol.

A nato začal tak nehorázne štekať, že prestrašený gazda pustiac opraty jedným skokom vyskočil z voza a jako bez rozumu utekal preč po roliach.

Jako gazda zmiznul kdesi v kroví, Jožko vzal opraty do ruky a pohnúc kone onedlho dostal sa do mesta. Tu potom zatiahol pred krému švagra roľníkovho v Dlbej ulici a vstúpil dnu.

— A kdeže je môj švagor Valent? — pýtal sa krémár a švagor v jednej osobe vstúpivšieho Jožka poznajúc hneď kone švagrove. — Veď sa mu vari len niečo zlého neprihodilo na ceste?

— Oh, nie, nie! — uspokojoval Jožko krémára — Ale zosadol za mestom pri tržišti, lebo že tam si má niečo vykonať a mňa poprosil, aby sem zatiahol s koňmi on že onedlho príde.

Krémár sa očividome potešil.

— A teraz Boh s vami! — lúčil sa rýchle Jožko s krémárom. — Musím si aj ja jedno-drubé vykonať. Pozdravte Valenta, ak by sa s ním už nesišiel.

Asi o dve hodiny pozdejšie došiel gazda Valent ustatý a spotený i od veľkého rozčulenia nad príhodou, i od veľkej horúčnosti. Ako videl svoj záprah pred domom, vbehol do krémy ku švagrovi a zvolal:

— Kde je ten šialenec? Chytil si ho? — Pohrýzol voľakoho? — Nepohrýzol mi kone? Kde je, hovor?

— Čo chceš? O kom to hovoríš! — tázal sa švagor celý udivený.

Valent rozpovedal mu dopodrobna celú príhodu so „šialencom“, načo švagor sprásknul ruky hovoriac:

— Bože dobrý, v jakom veľkom nebezpečí sme boli obydva. Pomysli si len a ja som tomu šialencovi podal ešte i ruku, keď odchodil. Ale pozrime kone, či ich nepohrýzol. Úbohá moja žena, ubohé deti moje, čo by sa bolo stalo, keby nás ten šialenec bol pohrýzol.

A dvaja švagrovi v radošti nad svojím zachránením sa padli si do náručia a pobozkali sa vzdávajúc Bohu vďaka, že ich takto zachránil od besnoty. Náš študent Jožko však takýmto spôsobom lacno cestoval do mesta a potuteľne usmieval sa, že sa mu plán podaril.

Úvahy o žene.

— Sdeľuje *Kladivo* —

Je-li to zákon prírody, aby žena slepo poslúchala manžela svojho? Oslobodte ju od všetkých pút, a vtedy ukáže, že čo zná!

Žena je ideál večitej krásy. Pekná je láska; pekná je duša; pekný je ideál: večne krásna je len žena.

Zápas ženský za oslobodenie v prvom rade ta smeruje, aby si v stave manželskom osobitne privlastnila, čo ona sama nadobudla.

Žiarlivosť, v rozličnej podobe, tvorí dobrú polovicu ženských citov a není ošklivejšieho citu jako tento. Miesto toho aby pripútal, ešte odstraší.

Žena len pri boku mužského a následkom ustavičného dotýkania sa príde ku tej veškerej zásobe, ktorá je v jej prirodzenosti složená.

Aby žena odrazu bola milujúcou ženou a matkou, toto ťažké a pekné umenie dá jej najviac a najúplnejších síl: jej náboženský cit stvorí životné spasenie.

Nech sa žena bár jak popustí do víru radosti, do šialenosti citov, do omámenia blaženosti, alebo do náruživosti boľastných — nikdy sa nepustí.

Oh žena, v ktorej moja láska oživuje, a ktorá si mi toľko veľkých a skvostných vecí ukázala, ty si to tá, ktorá si ma z otroctva hriechu na slobodnú cestu cnosti viedla.

Ženská slza rýchlo vyschne.

Márnotratná žena v zápone vyvláči, čo jej manžel na vozoch posnášal.

Z pomedzi dvoch žien je tá krajšia, ktorá za menej špatnú drží druhú.

To, čo si ty, ktorá nosíš sväté meno matky, viacmenej bude jedon krát tvoje dieťa. Jestli je vnútornosť tvoja ošklivá, surová, zlá, jestli v nádrach zakázané žiadosti, ohnivú, ničiacu naruživosti puštošia, dieťa tvoje ťa nezadlho prekvapí s tvojimi vlastnými neodškriepiteľnými ťahmi.

Jaký uchvacujúci obraz, jaký nevy mazateľne rozpomínajúci výjav, keď myslieť počínajúce dieťa prvý krát sa pýta modliacej matky svojej, že čo robí? Nakoľko poľutovania hodná je ale taká matka, ale ešte väčšmi dieťa, keď odpoveď len z tohto pozostáva: modlím sa!

Svet ženskej nech je náboženstvo, cnosť, oblažovanie rodiny a výchova dietok.

Čo ostrozrakosť jednej múdrej ženy v domácnosti usporí, rovná sa tomu, čo môže pomimo domu s prácou vyrobiť.

Jestli ženu v jej materinských právach a účinkovaní nehatíme, zostane opravdovou ženou.

Nešťastie ženy je, že jej telesná sila trvá kratší čas, nežli jej život.

Tým snadnejšie je víťazstvo veľkodušnej ženy, čím lepšie zná lásku z pút smyslov vymaniť.

Domáca žena nech je ku každému úprimnou. Keď dorastá, vtedy je najľubežnejšou. Neni dojímavějšíe, jako keď sa pekná žena vrtí-krúti v svojej malej zásterke okolo stola v jedálni a hovorí manželovi svojmu s istým rešpektom: Otecko!

Vzrastnúc v žene vzdelanosť a spevnejúc v nej cit neodvislosti, bude sa zaoberať osobnými záujmami a bude sebecká, ale s tou triezvou sebeckosťou, ktorá nevytvára súcit oproti mužskému. Menej bude v nej pôvabu, okúzlenia, tým viac ale istoty; menej útlocitnosti, ale viac triezvosti.

V tej miere, v ktorej sa žena mužnou stáva, bude vždy špatnejšia a utratí slávu svojho tajného pôvabu a utešenosti.

V dobrej žene je vždy niečo z najšľachetnejších vlastností mužských.

Bár je viac žien pospolu, a predsa všetky sú jedna: keď sa hrá alebo krváca zo smrteľnej rany; keď je sama so sebou zaujatá, alebo rozširuje kolo seba pokoj, alebo popúdenie, obveselenie alebo slzy; slnečný blesk, alebo noc; chladí alebo rozpaľuje.

Dotiaľ je žena ženou, pokým zná cití, šetriť, smele v oči hľadať, základnú podstatu uznávať.

Čo by bolo vtedy zo ženskej, keď by nebolo ruky, ktorá by ju viedla, na ktorú by sa mohla oprieť dôveryplne, ktorú by etiac mohla milovať?

Žena je mocná, pevná, vytrvalá v zápase tak, jako aj v nehodách.

Najkrajšia zabrada ženskej je malá domácnosť, rodinné ohnište, lebo v tejto prichodí v platnosť jej podstata.

Však je dobre ženskej, keď môže manžela svojho ľúbať s tou istou túžbou, s tým istým dôverným pohľadom, s ktorým bozkávala ruky svojim drahým rodičom a s tou istou poníženosťou, v povedomí svojej maličkosti.

Pozrite ruku mladého dievčata, túto z ľalije, z rosej perly, z paprškeku slnečného v sladkú harmoniu vzliaty šperk. Jaká je bájačná v nevedomosti, zbožňujúca v kráse, vznešená v nežnosti!

Jestli ženu dľa tých istých zásad vychovávajú, jako mužského, vtedy je vstave svoje miesto vo verejnom živote dostatočne zaujať (zaplniť), lebo je práve takou duševnou a mravnou silou opatrená, jako tamten.

Dľa zákona prírody žena je prijímajúca, tvoriaca, udržujúca.

CHÝRNIK.

Svätoštefanská processia. Deň sv. Štefana bol tohto roku mimoriadne skvele oslávený v Budapešti. Veď je tomu práve 900 rokov, čo svätý Štefan I. kráľ uhorský prijal kresťanstvo, dal sa pokorunovať a do svojej pravice prevzal sriadenie krajiny uhorskej, do tej svätej Pravice, ktorú nám milosť Božia ako svätú pamiatku po ňom na večné veky ponechala. Na svätoštefanskej slávnosti dal sa teraz zastúpiť jeho veličenstvo kráľ arcikniežatom Jozefom, čím jeho veličenstvo nemalo pozdvihol význam pamiatky slávnej na oslavu svojho svätého apoštolského predchodcu. Na slávnosti súčasťnili sa, ako sa to samo sebou rozumie, členovia vlády, početní biskupi a mnoho veriacich, ktorí prišli na kongress katolícky a široké budapeštianske obecnstvo. Už o 4. hodine rano blabol zvonov oznamoval krajinský sviatok a o 5. hod. vo všetkých kat. chrámoch odbyvala sa tichá omša. Ku veľkej procesii sv. Pravice o 5. hodine počalo sa obecnstvo schádzať vo veľkých zástupoch. Medzitým do kráľovskej paloty prišiel ministerský predseda Széll a ministri Wlassics, Plósz, Darányi, Hegedüs, Lukács a Cseh, jako i veliteľ IV. sboru kn. Rudolf Lobkovitz a mnoho iných krajinských a cirkevných osôb. Tu opát kanonik Kander s assistujúcim kňazstvom vstúpil do dvorany, kde bola koruna a korunačné klenóty, jako i pravica Štefana kráľa dočasne uložená. Strážca koruny barón Béla Radvánszky odovzdal v skvostnej striebornej skrinke uloženú svätú Pravicu, ktorú štyria klerici sniesli do novej kaplny sv. Štefana. V tom okamihu vstúpil do kaplny hymnou panujúceho domu prijatý zastupiteľ jeho veličenstva kráľa, arciknieža Jozef i so svojim synom arcikn. Jozefom Augustom. Po omši slávnostný priedov so sv. Pravicom pohľaul sa z kaplny do Matiašovbo kostola. Napredku jazdili policajti, za nimi kráčala vojanská hudba a čestná stotina, za touto cirkevnici hlavnomestských fár a spolky pod zástavami. Za tymito štyria klerici

niesli ruku Štefana kráľa. Popri pravici kráčali zastupitelia univerzít a blavného mesta, jako i s oboch strán po 12 korunných strážnikov s alabardou. Za sv. Pravicu šli biskupi gróf Majláth, Hetey, Bende, Rimély, Szmrecsányi a Hornig, potom grécko-katolícky arcibiskup Mihályi a biskupi Pável, Szabó, Firczak a Radu; za skvelým biskupským sborom šiel so svojim sprievodom kaločský arcibiskup Császka, ktorý zastupoval kniežaprimasa. Kardinála Vsazaryho totižto natoľko vyslily ostrihomské slávnosti, že na radu lekárov nemohol viesť sv.-štetanský prievod. Za arcibiskupom kráčal kráľov zastupiteľ arciknieža Jozef so svojim synom arcikniežatom Jozefom Augustom. Za arcikniežatom šli členovia vlády, ministri a štátni sekretári, ďalej členovia zákonodarstva, zastupitelia stolice, vrchností a úradov a obrovský zástup veriacich. Pochod zaključila jedna stotina honvédov a honvédska banda. Na uliciach, ktorými processia tiahla do chrámu Matiasovho stály obrovské zástupy obecnstva. V chráme na prôvod čakalo už tiež veľké a skvelé obecnstvo, manželka arcikn. Jozefa, arcikn. Klotilda tiež bola tam so svojou dcérou arcikn. Alžbetou. V chráme slúžil sv. omšu arcibiskup Császka a kanonik Walter povedal ntešenú kázeň. Po slávnostných službách Božích sv. Pravicu zas v prievode zanesli nazpät do obnovennej kaplny sv. Žigmunda, kde ju verejne vystavili.

Otvorenie mostu na Margitin ostrov. V deň svätého Štefana kráľa popoludní za pekných slávnosti v prítomnosti arcikn. Jozefa a jeho rodiny, členov vlády a veľkého obecnstva otvorený bol nový most, ktorý spája Margitin ostrov s Margitským mostom. Arciknieža Jozefa, ktorý veľkodušne zaokryl polovicu stavebných trov, kým vláda zaokryla druhú polovicu potrebného nákladu, pozdravil minister Hegedüs, na čo arciknieža Jozef pekneou rečou odpovedal. Po slávnosti dával arciknieža veľkú hostinu na počesť svojich hostov. Teraz na Margitin ostrov možno prejsť peško a i na voze, čo je pre hlavnomestské obyvatelstvo veľká výhoda.

Vyznačení robotníci. Jeho veľčenstvo kráľ predných robotníkov v štátnej železodielni vo Zvolenskej Brezovej, Jána Simána a Andreja Pobožného za dlhoročnú vernú a svedomitú službu vyznačil strieborným záslužným krížom s korunou.

Za kaplána ku cirkvi r. kat. vrútockej vyslaný je Ladislav Stiffer, ktorý svoje teologické štúdiá skončil vo viedeňskom Pázmáneume.

Jubiläum. Hasičský spolok v Mošovciach dňa 19. t. m. zasvätil rozličnými slávnosťami 25. rok svojho účinkovania. Pri usporiadaní slávností nemalé zásluhy má ryehtár mošovský Ludvik Franciscy.

Volba ryehtára. Za nového ryehtára v Ružomberku namiesto odumrelého Júliusa Griella zvolený bol jednoblasne Jozef Soós, dosavádny podryehtár.

Ohne. Dňa 16 t. m. na Lazisku (Liptov) v dome Mateja Tutora vypukol oheň, ktorému padlo sa obeť osem domov s pobočnými staviskami. — V Bobrovečke dňa 17. t. m. zhorel jeden dom.

Ovdovelá kráľovná. Vdova kráľa Umberta, kráľovná Margita utiahla sa od sveta a v tichej samote hľadá ulavu na svoje ubolené srdce. Keď do Benátok došla, veľký zástup obecnstva ju čakal na nádraží. Jedna popredná talianska rodina nabídla kráľovnej svoj utešený kaštieľ, ale kráľovná poďakovala sa za ochotu a neprijala nabídnutie, lež pri jazere Misurina na hore Cadore, vo výške 1700 metrov prenajala jeden malý ale veľmi krásny letohrádok, a tu ztrávi prvé mesiace svojho veľkého smútku.

Nešťastie. Triročné dieťa železničného strážnika pri Liptovskej Teplej hralo sa na dráhe, keď zrazu tade jachajúci vlak ho prešiel. Vlak hneď nastal. Na šťastie dieťa utrpelo len rany na hlave a ruke a na vlaku práve cestujúci ružomerský lekár dr. Burian poskytnul mu prvú lekársku pomoc. Je pravdepodobné, že dieťa zostane na žive.

Vražda na ulici. Vo Zvolene dňa 11. t. m. okolo polnoci jedného robotníka menom Petra Hanesa našli nožom dopchaného ležať na ulici. Vzďor rýchle privolanej lekárskej pomoci nešťastný človek na druhý deň podľahol siedmym ťažkým ranám. Zvolenskej policii podarilo sa vypátrať vraha v osobe murárskeho tovaryša Franca Patha, ktorý sa už priznal ku vražde. Zaslúžený trest očakáva vo väzení okres. súdu vo Zvolene.

Zajímavý vynález. P. Jozef Oravec, bývalý r. kat. kantor a učiteľ v Bodnospataku, nateraz obyvateľ budapeštiansky zostavil so živice a rozličných rastlinných olejov takú masť, ktorou keď natrú sa z dreva zhotovené hudobné nástroje, zvuk týchto stáva sa silnejším a príjemnejším a pri tom dobre konservuje sa i sám hudobný nástroj. Vynálezca urobil už mnohé pokusy, ktoré sa dľa osvedčenia znalecov-hudobníkov veľmi dobre zdarili. P. Oravec teraz hľadá spôsob, aby svoju masť vo veľkom mohol dorábať a týmto cieľom už i výjednáva s tunajšími dorábateľmi hudobných nástrojov. — O novom vynáleze časopisy tak menovite „Debreczeni Reggeli Ujság“, „Néptanítók Lapja“, veľkovaradský „Szabadság“ atď. zmienili sa veľmi pochvalne.

Predseda Steyn zomrel. Zprávy hovoria, že Steyn predseda republiky Oranz, tieto dni umrel. Keď Anglicko napadlo transválskych Búrov, predseda Steyn bez meškania vyzval svojich spolubčanov, oranžských Búrov, aby sa i oni chopili zbrane a šli na pomoc svojim transválskym bratom, čo oni aj urobili. A teraz Steyn tiež pobral sa za generálom Joubertom; umrel s tým smutným povedomím, že s ním i sloboda južno-afriekých štátov klesne do hrobu.

Čo je Angličan na raňajky? Samé cudzozemské potravné články. Chlieb v celom Anglicku pečú z kanadského žita. Maslo dovážajú z Normandie, Dánie alebo z Austrálie. Vajcia lífruje Nemecko a Rusko. Slaninu dovážajú Angličania z Ameriky, baraninu z Nového Zeelandu, hovädzie mäso ale z Argentíny. Novšie veľmi mnoho masla do Anglie dovážajú zo Sibíru; minulého roku len z jednej jedinej obci sibírskej, z Kurganu tri miliony tristotísic kilogrammov masla odviezli do Anglicka.

Perský šah v Budapešti. Perský šah Muzaffer-Eddin, na ktorého nedávno spáchali útok v Paríži, prostriedkom septembra príde do Viedne, na jeho počtu budú v Burgu rozličné dvorné slávnosti. Z Viedne šah odcestuje do Budapešti, kde bude tiež hosťom nášho kráľa; bývať bude v kráľovskej palote v Budíne. Perského šacha v Budapešti veľmi skvele uvítajú.

Starý márnotrnatník. Vo Lvove teraz dali do blázince 60ročného rytiera Vladimira Kozłowského, lebo na úkor svojho syna mrhal majetok. Starého Poliaka znali i tu v Budapešti pre jeho štedrotu lebo každému daval požičky. Chýr o jeho štedrosti rýchlo sa roznesol a kto šiel ku nemu o peniaze, neopustil byt starého pána s prázdnu rukou. Deti svojich susedov mal veľmi rád a kupoval im drahé dary, ba niekoľkým dievčatkám kúpil aj klavír do daru. Domovníčka toho domu, kde starý pán býval, je Poľka a raz písala do Lvova svojmu pokrevnému, že kto je to vlastne ten rytier Kozłowsky. Na čo dostala vývod, že starý pán je pomätenec a že ho syn, ktorý je rakúsky ríšsky vyslanec, už dávno kurentuje. Domovníčka písala teda mladému Kozłowskému, že jeho otec tu býva, ale pokým vyslanec došiel do Budapešti, otec jeho zmiznul. Starý pán v izbe zanechal drahé obrázky: steny polepené boli totiž zmenkami, ktoré mu boli dlžníci dali za požičky. Starý rytier Kozłowsky bohvie kade sa túlal po svete až konečne vo Lvove ho našli a zatkli do blázince.

Tragedia lásky, ktorá vzbudila veľkú sensáciu udala sa v meste Pontechio v Taliansku. Statkár a miliónár Alexandro Casazza, päťpäťdesiatročný ženatý muž udržoval dlhší čas milostný pomer s 18ročnou sedliackou devou Adalgisou Fantinetovou. Pred tromi mesiacmi porodila Adalgisa chlapca; vzdor tomu našiel sa mladý roľník, ktorý ju chcel za ženu, jestli sa celkom zriekne Cassazzu. Dievča bolo ochotné, ale zamilovaný statkár nechcel o tom nič počuť. Vlákala milenkú do svojho príbytku a zamknul ju tu. Adalgisa vyskočila na okno a začala volať o pomoc. Otec jej, ktorý práve pracoval na dvore, prišiel jej na pomoc a otvoril dvere. Tu strhol statkár so steny nabitú flintu a vypálil za utekajúcimi dve rany. Otec usmrtenej devy chytil železné vidly a hnal sa hore schodami, chtiac prebodnúť vraha. Tento však sa medzitým v byte ukryl. Keď ľudia konečne vnikli do bytu našli statkára mŕtvého. Zastreli sa. Casazza bol jedon z najbohatších statkárov v Taliansku.

Dobrá odpoveď. Pred dvoma rokmi bavorského plukovníka rytiera Renaulda poslali do pensie, „pre slabosť jeho duševných schopností,“ čo jednoducho toľko znamená, že ztratil jedno kolečko a nemá všetkých päť pohromade. Plukovník sa nemálo hneval pre takéto ocenenie jeho schopností a zapísal sa na universitu v Mníchove za juristu a jako poslucháč práva veľmi vyniknul svojimi úlohami a pilnosťou. Toho roku dosiahol už viac odmienu a práve s veľkým vyznačením pozdvihnutý bol za doktora veškerych právnych vied. To bola plukovníkova odpoveď na to úradné vysvedčenie, že jeho duchovné schopnosti už oslably.

Bezpečnosť v Španielsku. Neďaleko mestečka Lereby v provincii Alicante bol pred svojím dvorom lupičmi napadnutý a násilne odvedený bobatý statkár Antonio Boti. Vydal sa práve v sprievode svojho sluhu na nádražie v Benniarres, aby sa zaviezol na návštevu k svojej rodine, toho času v Aleochu sa zdržujúcej. Tu vyrazili z krovia štyria ozbrojení mužovia, napadli cestujúceho od chrbta a zmocnili sa ich po krátkom zápase. Sluhovi dali list na rodinu Botiho, a kázali mu, aby tento list čím skôr doručil. V liste žiadajú zbojníci 120 000 peset a hrozia, že zajatého usmrtia jestli peniaze nebudú hneď vyplatené. Ďalej dávajú v liste dostatočné poučenie, jakým spôsobom majú im byť peniaze doručené. Jak náhle sluha prišiel do Benniarres, odovzdal dopis sudcovi, ktorý hneď vyslal žandárov ku stíhaniu zbojníkov. Botimu stala sa táto nehoda už teraz druhý raz, pred rokmi tiež ho banditi zajali a do hôr zavliekli.

Brat anarchistu Bresciho, ktorý ako lajdinant slúži v talianskej armáde, teraz keď jeho brat spáchal v Monze ten brozný zločin, prosil vojenskú vrchnosť, by mu dovolila zmeniť si meno a prijať priezvisko svojej matky „Gedi“. Vojenská vrchnosť bez pochyby vyhovie tejto žiadosti.

Bosý mestský fiškál. Dr Karol Lang, fiškál mesta Bystrice (v Sedmohradsko) je takým oduševneným prívržencom Kneipovej kúry, že aj do úradu chodí bosý, majúce na nohách len sandále, totiž obuv pozostávajúcu len z podošvy a niekoľko remiencov. Lenže obyčaj pána fiškála vzbudila v obecnstve pohoršenie, následkom čoho mešťanosta upozornil ho, aby tak nechodil. Fiškál Lang proti tomuto nariadeniu odvolal sa na podžupana bystricko-naszódszkej stolice, ale podžupan appellátu odmietnul vyriešenie, že proti dobrému vkusu a manýru niet žiadnej appelláty. Náruživý Kneipista bude ďalej appellovať.

Najväčší les na zemeguli. Najväčšia súvislá lesná plocha nachádza sa, dľa výzkumov lesníckej sekcii amerického spolku pre pokrok vied, v Sibíri. Je to nekonečné územie zasmušilých rovín a svahov s ich smrekovými, modrinovými a cedrovými horami, ktoré sa prestiera na 1000—1700 míľ šírky a 3000 míľ diaľky od nížiny Ob-skej na východ až k údoliu Indigirky, prez riečne údolie Jeniseje, Olenku, Leny a Jamy. Naproti rovníkovým pralesom stromy sibirských rovín sú väčšinou ihličnaté. Rozprestiera sa tu tisíce štvorcových míľ, ktorých sa noha ľudská dosavád nedotkla. Niektoré stromy dosahujú tu výšky 150 stôp = 47.4 m. i viacej v najhustejších častach. Husté, vysoké vrcholky zabraňujú bledým slnečným paprskom severným prístup a nekonečný rad rovných zasmušilých medzi sebou veľmi podobných kmeňov pôsobí na pozorovateľa tak rušive, že pozbýva všetkého orientovania. Ba ani najzkúsenejší horári neodvažujú sa vniknúť do týchto lesných hustín, bez toho aby si nezaznamenali stále stromy na svojej ceste. Jestli lovec v tejto lesnej púšti zabľúdi, sotva asi najde východu a musí tu hladom a zimou zabynúť. Sami domorodci vyhýbajú sa lesom, nazývajúce ich prípadným menom „miestom, kde sa smysly tratia.“

Moc krásnych ženských očí. V New Yorku budí v poslednej dobe nemalú sensáciu proces proti jednému manželskému páru. Pán Moor je obvinený, že vo spojení so svojou manželkou vydieral od jedného bohatého majiteľa hotelu peniaze. Priebeh celej udalosti bol celkom jednoduchý: Jedného večera brala pani Moorová s majiteľom hotelu karty. Z tejto hry vyvinul sa ľúbostný pomer. Keď bohatý človek rozrápal sa láskou, objavil sa pred ním pán Moore s revolverom v ruke a prinútil hoteliera aby podpísal vechsel znejúci na 5000 doliarov. Ale proces musí byť vedený zvláštnym spôsobom, čo je veľmi charakteristické a zaujímavé. Príčinou toho je neobyčajná krásna pani Moorovej. Z obavy, žeby obžalovaná svojimi báječne krásnymi očami mohla porotcov hypnotisovať a týmto uviesť spravodnosť na bludnú cestu, nariadil sudca, že musí byť pani Moorová po celý čas výsluchu chrptom obrátená oproti slávnemu súdu. Zpravodajca jedného anglického časopisu ale vyzkúmal v čom vlastne spočíva tajomná moc očí tejto dámy: pani Moorová má v prostredí zrelnice malú škvrnu, ktorá vyvíja veľkú moc na mužských, ktorí majú plné pugiláre.

Opozitívny zbojník. Na severoamerických železniciach sú síce dosť časté lúpeže, ale taký kúsok aký previedol nedávno jeden zbojník na dráhe Council-Bluffs, predsa patrí medzi zriedkavosť. Patričný bandita totiž samocičky sám ozbilal jeden celý osobný vlak a bez všetkej ťažkosti odniesol svoju korisť. Konduktor bol prvý, ktorý zbadal lúpežníka, keď tento vyskočil na schodok posledného vozňa. Bandita svojím revolverom prinútil konduktora, aby idúc popredku vo vozňoch svojím telom kryl ho na ten pád, akby niektorý cestovateľ chcel použiť zbrane. Väčšina cestovateľov už spala, lampy boli stiahnuté, vo vozňoch bolo pološero. Bandita vzbudil svoje obeť a pritisnúc im revolver o čelo, donútil ich, aby mu všetky cenné veci a peniaze odovzdali. Neubehlo ani 15 minút a už prešiel cez všetky vozne vlaku, potom potiahol poplašný zvonok a skočiac so zastávajúceho vlaku zmiznul v nočnej tme. Cestovatelia spočítali, že o koľko ich obral opozitívny lúpežník. Bolo toho 20.000 dollárov v hotovosti a krom toho mnoho prsteňov, hodínok, retiazok a iných šperkov. Jeden cestovateľ, keď zočil blížiaceho sa banditu, svoju toboľku nespovorovaným posunkom skryl pod podušku, dva diamantny prehltul a keď zbojník ku nemu pristúpil, odovzdal mu len malý pugilár s „drobnými“. Vysvitlo, že ani z konduktorov, ani z cestovateľov nikto nemal revolvera, čo je dosť podivná náhoda v takej krajine, kde chlapi obyčajne chodia ozbrojení.

Desné dobrodružstvo na dne morském. Sen sačnú zprávu o príhode, ktorá sa udala nedávno na južnom brehu madagaskarskom, prináša časopis „La Nature“. Jedná sa o episode zo života potapačov, týchto neobrozených mužov, ktorí sa spúšťajú hlboko na dno mora aby odňali perly a rozličné iné látky na povrch vynášali. Jeden z potapačov týchto ponoril sa nedávno do hĺbiny asi 15 metrovej, skočiac so strmého brehu do mora a majúc upevnený k pásu kameň na zvláštnom

háku. Týmto spôsobom sa potapači vôbec rýchle až na dno mora ponoria, kde dľa svojej spôsobilosti 15—20 sekúnd ba aj dlhší čas vzácne mušľové perly hľadajú, súc pri dne mora kameňom udržiavaní; keď nastane potreba vyplávať na povrch, jediným rýchlym rezom noža pretnú šnúru, ktorou bol kameň k ich telu priviazaný a vznesú sa do výšky. Zmienovaný potapač bez prekážky sišiel na dno morské a začal sbierať mušle. V tom však k jeho nesmiernemu úžasu zjavil sa mu nad hlavou obrovský žralok, ktorý na úbohého človeka s celou zúrivosťou začal narážať. Potapač sa z počiatku zľakol, zabudol že je obťažovaný kameňom, ktorý mu nedovolí vzniesť sa na hladinu. Bránil sa nožom oproti vodnému dravcovi a až keď už omdlieval, v poslednom napnutí šnúru prerezal. Ale žralok prenasledoval ho ustavične a keď nešťastník už bol na hladine mora chytil ho za pol pásu a ponoril sa s ním do mora. Na šťastie bolo na brehu ešte asi desať iných potapačov, pripravených k ponoreniu, ktorí spozorujúc nešťastie svojho súdruha, bez strachu o vlastný život vrhli sa do mora a žralokovi obeť jeho vyrvali.

K OBVESELENIU.

Odpomoc.

Domáca pani: „Hanbite sa, taký mladý a taký hodný a pri tom žobrete!“

Vagabund: „Krásna panička, vydajte sa za mňa a ja zanechám hneď toto remeslo!“

Zastupoval ho.

Žobrák: Úbohý slepec prosí o almužnu!

Pán: A veď vyzeráte jako by ste docela dobre videli!

Žobrák: Áno, vidím, milý pane, ale zastupujem len svojho priateľa, ktorý dnes vydáva svoju dcéru!

KU OBRÁZKU.

Predavačka rýb.

Počiatkom minulého desaťletia obchod s rybami u nás klesol skoro na najnižší stupeň, čo sa dalo aj predpokladať, lebo každý rád chytí rybu, ale s lampášom treba hľadať takého človeka, ktorý by sa staral o pestovanie rýb. Konečne vláda vzala do svojich rúk celú záležitosť a pestovaním zárodov stará sa o rozmnožovanie rýb v jednotlivých pre ryby prajných riekach, ako je medzi inými na pr. i rieka Tisza, ktorá vraj, ako Dolnozemci radi hovoria, na hodinu cestu páchne rybami. V novšom čase rybárstvo u nás zase prekvitá, a kto zajde na budapeštianske tržišťia, vidí tam dosť takých predavačiek ako na našom obrázku. Vo veľkých vaňach plávajú živé mreňy, jalce, pstruhy, štuky atď., tak že človek kedykoľvek dostane frišnú rybu. Chovom rýb časom docieli sa to, že sa zamedzí prívoz cudzozemských rýb ku nám za ktoré dosavď vyvandrovalo už mnoho peňazí z Uhorska.

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. predstavenstvu obci Nemes a Király Lubella. Zaslany dopis môžeme iba v tom páde uverejniť, jestli že za obsah jeho vezme niekto zodpovednosť na seba.

Pánu dopisovateľovi v Holiči. Také niečo, nad čím ste sa tak veľmi rozborčili udá sa aj inde, pre takú maličkosť škoda sa tak veľmi hnevať. Aj na železnici stane sa kofkoráz, že aj ten, ktorý si vymení karotku na prvú klasu, po ktorej zväčša veľkí páni cestujú, musí stáť, lebo sa mu nedostalo miesta.

Pán J. K. v L.-Szt.-Márton. Na prvú otázku nie sme vstave dať žiadaný vývod, lebo smutnú vŕbu na biely papier vykreslí vám prípadne aj doma ktokoľvek, kto sa učil kresliť. — Minister vojenstva vybaví v každej dobe naňho upravené prosby, tedy keď teraz niekto niečo prosí, budú prosba jeho teraz vybavená. Štátnu podporu pre učiteľa treba prosiť od ministerstva verejnej výučby a náboženstva (vallás- és közoktatásügyi ministerium.)

Stará firma. Škodu šacovať povolané je predstavenstvo, keď patričný není spokojný so šacovaním, môže žiadať, aby boly na jeho útraty vyslaní iní šacovníci. Jestli že niekto nejde na ryhtársky rozkaz cesty opravovať, ryhtár ho má právo pokutovať, alebo na útraty jeho iného vyslať na cesty.

Zvedavý. Chybujúce 28-te číslo sme vám zaslali. Spomenutý pastier nech sa obráti na hlavného služneho, ten ho, jak ho uzná za hodného odmeny, cestou stolice predostre ministromi orby. „A núp zászlója“ vychodí v Budapešti, je to socialistický časopis. Zelené švarky dostane ku pr. aj v Krupine.

Dopis z Liptovského Martinčeka nehodí sa k uverejneniu.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 24. augusta.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 104, zadok 116, polievková 120, jazyk 120, obličky, ľadviny 190, čistené 330 halierov za 1 klg. — *Barančina:* predok —, zadok — hlov. — *Telacina:* predok 110, zadok 124, stehno 200 hlov za 1 klg. — *Bravčovina:* 112, stehno a lopatka

120 hlov za 1 klg. — *Šunka:* pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 108 hlov, loj 106 hlov, slanina ku roztopeniu — hlov a busacia masť 250 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 100, sliepku 140, kohúta 180 hlov. Za jednu kačku 200, za tučenú mladú hus 460 hlov. — *Očistená drúbež:* kura 90, sliepka 140, kapúň 240 hlov, tohoročná hus 440 halierov (za jeden klg. tučenej husy 100 hlov), morka 330 hlov, kačka za kus 220 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 47 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 200, sumec 160, štika 150, zubáč 180, jesater 280, okúň 160 hlov za klg. Raky: kus za 12 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 180, ku čaju 240 hlov za 1 klg. Tvaroh 40 hlov za kilo. — Smotana 60 hlov za liter. — Páholubov 120 hlov, divá bus —, divá kačka —, jarabica 120 hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine — hlov, celé stehno srny — kor. — Zemiaky nové 20 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	27 50	26 00	24 50	23 40	22 60	21 00
číslo:	6	7	7 1/2	8		
kor.	19 60	16 00	14 80	11 00		

Pšeničné otruby drobné po kor. 8 80, hrubé po 9 00

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky kor. 2 60—3 40, žlté kor. 4 00—4 40, rožky kor. 6 00—7 00, biele kor. 2 40—2 80 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 20 hl. kor. — *Cibula* kor. 5 00—8 40 m. e. *Zeler* 100 kusov — — *Nové uhorky:* za kus 26 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 26 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. *Sošovica:* domáca 16—24 za klg. *Rižu* 20 hlov za kilo. *Zelená fazuľa nová* 28 hal. za klg.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 24. augusta.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	74-78	kor. 7.20	kor. 7.70	Štátny dňh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5100	5250
" peštianska	75-77	7.05	7.50	Uhorská zlatá renta 4%	95 75	96 50	Pešt. uh. kupec. b.	2590	2690
" stolnobebradská	75-78	7.15	7.75	" korunová renta 4%	80 50	91 00	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	16000	16100
Raž (žito)	70-72	6.70	7.05	Uhorské regálové úplaty 4 1/2%	98 00	99 00	Šalgó-tarjána baba na uhlie	635 00	636 00
Jačmeň na krm.	60-62	5.90	6.10	" premiové úplaty	158 50	159 50	Záložné listy.		
" na pátku	62-64	5.50	5.80	Uhorská tisoko-segedínska po- žička 4%	139 00	139 50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	91 50	92 00
" na várku	64-66	—	—	Uhorská žel. požička 4 1/2% v st. vyvážkove úplaty 4%	100 50	101 50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	98 00	99 00
Ovos	88-91	5.30	5.70	Spoločná požička v beš. pania- zoch 4 1/2%	97 50	97 80	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	116 00	117 00
Kukurica	—	6.25	6.45	Žreby.			Peniaze.		
Prosó	—	—	—	Spolku „Jó gaziv“	6 00	6 50	Cisársky dukát	11 46	11 50
Repica	—	13.50	14 00	Uhorského „Červeného križa“	18 50	19 50	Dvadsať-trankovník	19 31	19 36
Datolinové semä, luc.	—	—	—	Ľakúskeho	42 50	43 50	Nemecká ríšska mienka	118.20	118.40
" červené	—	—	—	Šantika	12 50	13 50	Striebro		
Sviňská masť peštianska	—	57 00	57 50						
" vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. mája 1900.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1900

Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.					
Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	Od 1. júna do 31. augusta.	4:08
Kőhid-Gyarmath	•	5:52	9:22		4:25
Kéménd	•	6:07	9:37		4:40
Bény	•	6:19	9:49		4:52
Csata	érk.	6:31	10:01		5:05
Oroszka	ind.	6:47	10:27		5:29
Garam-Damásd	•	6:57	10:37		5:39
Zeliz	•	7:09	10:50		5:52
Nagy-Salló	•	7:36	11:18		6:20
Alsó-Várad	•	7:53	11:35		6:37
Léva	érk.	8:10	11:52		6:54
Nagy-Kosmály	•	8:20	—	12:22	7:14
Kovácsi	•	8:38	—	12:40	7:38
Garam-Szt.-Benedek	•	8:46	—	12:49	7:48
Garam-Szt.-Benedek	•	9:04	—	1:07	8:19
Ujbánya	•	9:25	—	1:28	8:57
Rudnó	•	9:30	—	1:34	9:08
Garamrév	•	*9:41	—	*1:45	*9:20
Zsarnóca-Fürészmalom	•	*9:47	—	1:52	9:29
Zsarnóca	•	10:00	—	2:05	9:54
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	•	10:13	—	2:19	10:12
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	•	10:19	—	2:26	10:33
Garam-Szt.-Kereszt	•	10:37	—	2:45	10:38
Saskó-Váralja	•	*10:44	—	2:53	11:18
Jálna	•	10:53	—	3:03	11:29
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	3:10	11:37

Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána					
Stanice.	triedy	miešan. vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30
Jálna	•	—	4:33	—	12:38
Saskó-Váralja	•	—	4:44	—	12:49
Garam-Szt.-Kereszt	•	—	5:01	—	1:06
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	•	—	5:24	—	1:26
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	•	—	5:35	—	1:34
Zsarnóca	•	—	6:02	—	2:00
Zsarnóca-Fürészmalom	•	—	*6:07	—	*2:05
Garamrév	•	—	*6:14	—	*2:12
Rudnó	•	—	6:30	—	2:28
Ujbánya	•	—	6:45	—	2:40
Garam-Szt.-Benedek	•	—	7:16	—	3:11
Kovácsi	•	—	7:27	—	3:22
Nagy-Kosmály	•	—	7:38	—	3:36
Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Alsó-Várad	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Nagy-Salló	•	5:23	—	10:03	4:50
Zeliz	•	5:46	—	10:26	5:17
Garam-Damásd	•	6:08	—	10:49	5:51
Garam-Szt.-Benedek	•	6:20	—	11:01	6:04
Oroszka	•	6:31	—	11:11	6:23
Csata	•	6:38	—	11:18	6:32
Bény	•	7:09	—	11:36	7:03
Kéménd	•	7:20	—	11:47	7:17
Kőhid-Gyarmath	•	7:33	—	12:00	7:33
Párkány-Nána	érk.	7:49	—	12:17	7:52

Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privígye-Bajmóc.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20
Annamajor	•	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02
Komjáth	•	5:08	12:51	5:00	8:14
Nagy-Kér 6. sz. ōrh.	•	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28
Ivánka	•	5:40	1:23	5:33	8:47
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04
Kajsza 10. sz. ōrh.	ind.	6:13	—	1:45	5:55
Űzbégh	érk.	6:22	2:05	6:15	—
Vicsap-Apáti	ind.	6:23	2:07	6:16	—
Szomorfalú	•	*6:41	*2:25	*6:34	—
Nyitra-Ludány	•	6:51	2:35	6:44	—
Nagy-Tapolcsány	•	7:13	3:02	7:07	—
Bossány	•	7:37	3:25	7:30	—
Chynorán 15. sz. ōrh.	•	7:54	3:42	7:47	—
Nyitra-Zsambokréti	•	8:04	3:51	7:57	—
Kis-Bélicz	•	8:11	3:58	8:04	—
Nagy-Bélicz	érk.	*8:20	*4:07	*8:13	—
Nagy-Bélicz	ind.	8:24	—	4:11	8:17
Simonv	•	8:34	—	4:25	8:22
Nagy-Ugrocz	•	8:45	—	4:39	8:33
Oszlány	•	8:55	—	4:53	8:41
Nyitraszeg	•	9:06	—	5:08	8:52
Nemes-Kosztolány	•	9:15	—	5:20	9:01
Nyitra-Novák	•	9:32	—	5:43	9:17
Koós	•	9:45	—	6:01	9:30
Privígye-Bajmóc	érk.	9:58	—	6:17	9:43

Privígye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Privígye-Bajmóc	ind.	8:50	—	11:35	4:55
Koós	•	4:02	—	11:49	5:07
Nyitra-Novák	•	4:14	—	12:06	5:19
Nemes-Kosztolány	•	4:29	—	12:29	5:34
Nyitraszeg	•	4:40	—	12:44	5:45
Oszlány	•	4:48	—	12:55	5:53
Nagy-Ugrocz	•	4:59	—	1:18	6:05
Simonv	•	5:06	—	1:27	6:12
Nagy-Bélicz	érk.	5:15	—	1:38	6:21
Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36
Kis-Bélicz	•	*5:24	—	*1:57	*6:40
Nyitra-Zsambokréti	•	5:33	—	2:06	6:49
Chynorán 15. sz. ōrh.	•	5:40	—	*2:12	*6:55
Bossány	•	5:49	—	2:22	7:04
Nagy-Tapolcsány	•	6:12	—	2:44	7:27
Nyitra-Ludány	•	6:30	—	3:07	7:46
Szomorfalú	•	6:53	—	3:33	8:09
Vicsap-Apáti	•	*6:59	—	*3:40	*8:15
Űzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34
Kajsza 10. sz. ōrh.	ind.	7:19	—	4:16	8:35
Nyitra	érk.	*7:28	—	*4:19	*8:44
Ivánka	•	7:39	—	4:30	8:55
Nagy-Kér 6. sz. ōrh.	ind.	7:44	—	4:49	9:05
Komjáth	•	8:02	—	5:10	9:23
Ondrohó	•	8:17	—	*5:47	*9:38
Nagy-Surány	•	8:32	—	6:02	9:53
Annamajor	•	*8:41	—	*6:11	*10:03
Tót-Megyer	érk.	8:52	—	6:22	10:14
Privígye-Bajmóc	ind.	*9:12	—	*3:18	*6:45
Tót-Megyer	érk.	9:22	—	3:28	6:56

Garam-Berzencze—Selmezbánya.

Stanice.	triedy	nák. os. vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Garam-Berzencze	ind.	6:43	—	12:22	5:25
Kecskés 3. sz. ōrh.	•	*7:09	—	*12:43	*5:49
Bélabánya	•	8:00	—	1:27	6:38
Selmezbánya	érk.	8:52	—	2:03	7:28

Selmezbánya—Garam-Berzencze.

Stanice.	triedy	nák. os. vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Selmezbánya	ind.	4:50	—	9:25	—
Bélabánya	•	5:24	—	9:59	—
Kecskés 3. sz. ōrh.	•	*5:55	—	*10:30	—
Garam-Berzencze	érk.	6:15	—	10:50	—

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.